

İstidadlar Nasıl inkişaf Eder?

“Sanki Cenab-ı Hakk'ın ahdi; meşiet, hikmet, inayetin ipleriyle örölmüş nuranî bir şerittir ki, ezelden ebede kadar uzanmıştır.

Bu nuranî şerit, kâinatta nizam-ı umumî şeklinde tecelli ederek silsilelerini kâinatın enva'ına dağıtır iken, en acib silsilesini nev'-i beşere uzatmıştır ve ruh-u beşerde pek çok istidad ve kabiliyetlerin tohumlarını ekmiştir.

Fakat **o istidadların terbiyesini ve neticesini cüz'-i ihtiyarînin eline vermiştir.** O cüz'-i ihtiyarînin yuları da şeriatın ve delail-i nakliyenin eline verilmiştir. **Binaenaleyh Cenab-ı Hakk'ın ahdini bozmamak ve îfa etmek, ancak o istidadları lâyük ve münasib yerlerine sarfetmekle olur.** Ahdin nakzı ise, bozmak ve parçalamaktan ibarettir. Meselâ: **Bazı enbiyaya iman ve tasdik, bazılarını inkâr ve tekzib; bazı hükümleri kabul, bazılarını red; bazı âyetleri tahsin, bazılarını kabih ve çirkin görmek gibi. Zira böylece yapılan nakz-ı ahd; nazmı, nizamı, intizamı ihlâl eder, bozar.”¹**

İstidadın aslolan manası Yaratatıştan gelen yani fitri olan kabiliyetlerdir.

---

1 İşarat-ül İ'caz (173)

Kabiliyet ise sonradan geliştirilip kazanılmış olan becerilerdir.

lugata bakarak okuyan kimseler istidad = kabiliyet, kabiliyet = istidad tabirini görmektedir. Bunun sebebi lugata beşeriyet karışmasının neticesidir. **“Beşerin bulaşık eli karışmamak şartıyla, hiçbir şeyde hakikî nezafetsizlik ve çirkinlik görünmüyor.”**² Kaidesi yanlış anlamalara sebep olmaktadır.

Cenab-ı Hakkın bir kaidesidir ki Dilemesi, İradesi. Arzusu, Matlubu, Muradı, İsteği, mevcudatın hakikatlerini bilip hayırlı işleri yapması zahiri görünen değil enfüsi işlerde Yardım, lütuf meded etmesiyle Mühim bir işle karşılaşp onunla meşgul olan insanlara yol gösterir. Çünkü burada adetullah dairesinde girmenin kapısı açılıyor. **“Tevfik isterseniz, kavanin-i âdetullaha tevfik-i hareket ediniz. Yoksa tevfigsizlik ile cevab-ı red alacaksınız.”**³ Bu Allahu Tealanın koymuş olduğu sistemdir.

Fitratımızda var olan sistemlerin ismi olan istidadlar ise bunu bozmak veya inkişaf ile inbisat ettirmek insanın bu sistemi kullanması bağlıdır.

İstidadların belli bir sistemde eğitilmesi ise Kur’an, Sünnet, İcma’, Kıyas ile belirlenmiştir. Bu 4 esas zaten islamiyetin 4 temel kaynağıdır. 4 menbadan beslenen kimseler bu menbain suyuyla bahçesini sulayp nurani meyveler verecektir.

---

2 **Asa-yı Musa (179)**

3 **Tarihçe-i Hayat (58)**

Hal bu minval üzereyken Cenab-ı Hakkın sistemini bozmamak elzemdir. Bu yerleştirilen sistemi bozup tahrip edenler sistemini bozması sebebiyle yaptığı işte muvaffak olamayacaktır. Sistemi ve yazılımı bozmasının neticesinde böyle karşılık görecektir. Bunun sıkıntısını çekecektir.

Adetullah ise sünnetullah olarak da tabir edilir. Tabiatta canlı cansız bütün varlıkların nasıl hareket edeceklerini belirliyen Allah'ın emirleri, O'nun koyduğu değişmez düzen. Meselâ oksijenle hidrojenin birleşmesinden su meydana gelir. Işık, geldiği açıya eşit bir açı ile yansır ki, bunlar birer âdetullahdır. "Âdetullah" yerine "tabiat kanunu" demek yanlıştır.

"Bu dar ve mahsur ve herbir lezzetinde çok a'razın müzahametiyle keşmekeş ve tehasüdden hâlî olmayan şu **dünya-yı deniye içinde kemalât-ı insaniye yerleşmez. Belki geniş ve müzahametsiz bir âlem lâzımdır.** Tâ insan hakkıyla sünbüllensin ve ahval ve kemalâtına nizam vermekle, nizam-ı âleme hemdest-i vifak olabilsin."⁴

Yani budar ve donuklaşmış arazlar, işaretler, nişanlar, alâmetler. Tesadüfler. Hastalık alâmetleri. Kazalar, felâketler, musibetler ve zahmetler neticesinde kararsızlık ve kargaşalar neticesinde hasıl olan hasad haller alçaklaşmış dünya hayatı içerisinde insanın kemalatına yetişemeyeceği muhakkak ve kat'idir.

O halde insan bu kısıntıları merdiven yapıp yukarı çıkamalı ki sıkıntılar sebebiyle tedennisine alçalıp çukur insan olmasına sebep olmasın. Merdivenden çıkarak insan kemalat aleminde sümbüllenir bu haliyle kainatın nizamına destek olur ve Bir fikir ve mes'elede anlaşarak elele vermesiyle, hep birden aynı sözü söylemekten muazzam bir kuvvet olur.

“Ahlâktaki ifrat ve tefrit ise, istidadatı ifsad ediyor. Ve şu ifsad ise abesiyeti intac eder. Ve şu abesiyet ise; kâinatın en küçük ve en ehemmiyetsiz şeylerinde mesalih ve hikemin riayetiyle, âlemde hükümfermalığı bedihî olan hikmet-i ilahiyeye münakızdır.”⁵

İnsanın kah minare başında keh kuyu dibinde.. tabir-i aherle kah evliya kah anarşi meydana getiren kimse.. kah doğru bir tüccar kah hilekar bir tüccar olarak görünmesi gibi haller insanı ifsad eden bozan şeylerdendir. Aşırılık/ifrat ve gerilik/tefrit bu tip hallere sebeptir. O halde insanı inkişaf ettirip terakki ettiren ancak istikamet/orta yoldur.

İfrat ile Tefrit arasında mekik dokuyan gidip gelmelerle sabit bir artış gösterememesi bu halin başka bir sebebidir. Felsefik düşünceler de insanın bu terakkiyatında zikzaklara sebeptir.

“Her hareketinde istikamet ve itidal üzere gitmiş, ifrat ve tefritten iştinab etmiştir.”⁶

---

5 Muhakemat (141)

6 Lem'alar (60)

Bizler Rasûlü Ekrem (a.s.m.)'a tabi olup yolunda gitmekle terakki ederiz. **“Elbette o zâtın sünneti, harekâtı, iktida edilecek en güzel nûmunelerdir ve takib edilecek en sağlam rehberlerdir ve düstur ittihaz edilecek en muhkem kanunlardır.**

Bahtiyar odur ki, bu ittiba-ı Sünnette hissesi ziyade ola. Sünnete ittiba etmeyen, tenbellik eder ise, hasaret-i azîme; ehemmiyetsiz görür ise, cinayet-i azîme; tekzibini işmam eden tenkid ise, dalalet-i azîmedir.”⁷

Hal-i alemin perişaniyeti karşında, saadet, huzur, rahatlık, selamet, istikamet, mutluluk, zevk, haz, lezzet isteyen kimseler zamanın sesi olan Bediüzzaman Said Nursini telifatı olan Risale-i nurun imani ve istikameti ders veren asarı bergüzidesine kulak verip hareketını ona göre şekillendirmekle kazanabilir.

“Risale-i Nur, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın bu asırda bir mu'cize-i maneviyesi olan yüksek ve parlak bir tefsiridir.

Evet, Risale-i Nur kalblerin fatihi ve mahbubu, ruhların sultanı, akılların muallimi, nefislerin mürebbi ve müzekkîsidir.”⁸

---

7 Lem'alar (59)

8 Sözler (763)

“Risale-i Nur, Kur'an-ı Hakîm'in hakikî bir tefsiridir. Âyetler, sırasıyla değil; devrin ihtiyacına cevap veren imanî hakikatları mübeyyin âyetler tefsir edilmiştir.”⁹

1078 hadis-i şerif ve 628 ayetle yazılmış olan bu tefsir hemen her sayfası bir ayet veya hadisin izahı, tefsiri mahiyetindedir. Bu her 2 rakam da islamiyetin taarruz ve inkişaf tarihleridir.

Selam ve Dua ile / Muhammed Numan ÖZEL